

Keuze uit de aanwinsten

Afb. 1. REMBRANDT (Leiden 1606-1669 Amsterdam). Zelfportret. Paneel, 22,6 × 18,7 cm. *Opn.*: In 1976 verwierf het Rijksmuseum Rembrandts *Musicerend Gezelschap* van 1626. Bij de aankondiging van dat vroege werk in dit Bulletin (1977, nummer 1, blz. 24-27) werd er op gewezen, dat de vroege Rembrandt laat in de belangstelling is gekomen en daardoor vrij schaars in onze verzameling is vertegenwoordigd. Opnieuw is die situatie nu verbeterd door de aankoop van een *Zelfportret*, dat vermoedelijk dateert uit 1628. Rembrandt heeft zijn borstbeeld iets links uit het centrum van het beeldvlak geplaatst, driekwart naar rechts gewend. Het sterke licht komt schuin van achteren. Het valt op een gedeelte van de schouder, de hals, het oor, de wang en de neuspunt en speelt door het krullige haar. De mond vangt nog juist enig licht; de ogen liggen geheel in de schaduw. De kop en de romp tekenen zich donker af tegen een lichte achtergrond, waarschijnlijk een gepleisterde muur. Afgezien van enkele kleuraccenten op het hoogste licht bij het oor is het schilderij

vrijwel geheel in bruinen en koele grijzen uitgevoerd. De verfbehandeling is gevarieerd en wordt voornamelijk bepaald door de belichting. Haarkrullen zijn gedeeltelijk door inkrassingen met de achterkant van het penseel in de natte verf weergegeven, waarbij het Rembrandt, op dat vroege moment al, ging om de bestudering van het lichteffect, dat voor eeuwig met zijn naam is verbonden: het clair-obscur. Het zelfportret is dus in wezen op te vatten als studiekop. Als studie, waarbij Rembrandt zichzelf als model gebruikte, sluit het schilderij aan bij een aantal etsen en tekeningen en bij het geschilderde zelfportret te München, dat 1629 is gedateerd. Het Amsterdamse exemplaar is blijkens toets en kleurgebruik iets vroeger ontstaan en mag beschouwd worden als het vroegste geschilderde zelfportret van Rembrandt. Het werd in 1634 als ets gereproduceerd door J. G. van Vliet, die de kop evenwel in een veel ruimer kader plaatste. Het voorbeeld is blijkens de bewerking van de achterkant van het paneel echter nooit groter geweest. Het schilderij stamt uit Schots

bezit en werd bekend toen het in 1959 te Londen werd geveild. Ofschoon een vanouds bekend exemplaar in de Staatliche Gemäldegalerie te Kassel (nr. 229; Bredius 1), dat vroeger al wel was betwijfeld door J. Smith (1836), O. Eisenmann (1883), Th. von Frimmel (1907), A. von Wurzbach (1910) en J. C. van Dyke (1923), toen als origineel werd beschouwd, kocht de heer D. H. Cevat het in de overtuiging het ware origineel gevonden te hebben. Zijn zienswijze werd gedeeld door een aantal specialisten, van wie K. Bauch (1960, 1962 en 1966), F. Erpel (1967) en B. Haak (1969) hun meningen publiceerden. Met name in zijn publicatie van 1962 verdedigde Bauch in een voortreffelijke analyse de authenticiteit van het nieuwe schilderij tegen de aanspraken van het grove exemplaar te Kassel, dat een oude kopie blijkt te zijn. J. Rosenberg en S. Slive (1966) en H. Gerson (1968 en 1969) lieten zich daardoor evenwel niet overtuigen. De heer Cevat stond het schilderij van 1960 tot 1971 welwillend in bruikleen af aan het Rijksmuseum. In die periode werd het tijdelijk tentoongesteld in Delft en Antwerpen

(1964/65), Leiden (1968), Bolsward (1968), Montreal en Toronto (1969) en Chicago, Minneapolis en Detroit (1969/70). Het is bijzonder verheugend dat dit zelfportret thans, dankzij grote financiële steun van de Vereniging Rembrandt, het Prins Bernhard Fonds en de Commissie voor Foto-verkoop en een extra rijksbijdrage, kon worden aangekocht voor het museum.
Litt.: K. Bauch, *Der frühe Rembrandt und seine Zeit*, Berlin 1960, blz. 174–175, afb. 157; K. Bauch, Ein Selbstbildnis des frühen Rembrandts, *Wallraf-Richartz-Jahrbuch* 24 (1962), blz. 321–332, met afb.; S. Slive, The young Rembrandt, *Allen Memorial Art Museum Bulletin, Oberlin College* 20 (1963), blz. 149, noot 20; K. Bauch, *Rembrandt Gemälde*, Berlin 1966, nr. 287, met afb.; J. Rosenberg, S. Slive en E. H. ter Kuile, *Dutch art and architecture 1600–1800*, Harmondsworth 1966, blz. 267, noot 4; F. Erpel, *Die Selbstbildnisse Rembrandts*, Berlin 1967, blz. 141, nr. 8, afb. 6; H. Gerson, *Rembrandt paintings*, Amsterdam 1968, blz. 489, opmerking bij nr. 30; H. Gerson, herziene uitgave van A. Bredius, *Rembrandt. The complete edition of the paintings*, London 1969, opmerking bij nr. 1; B. Haak, *Rembrandt, zijn leven, zijn werk, zijn tijd*, Amsterdam 1969, blz. 34, afb. 44.
Tent.: *De schilder in zijn wereld*, Delft/Antwerpen 1964/65, nr. 93, afb. 22; *Rondom Rembrandt. De verzameling Daan Cevat*, Leiden 1968, nr. 35, met afb.; *Rembrandt and his pupils*, Montreal/Toronto 1969, nr. 5, met afb.; *Rembrandt after three hundred years*, Chicago/Minneapolis/Detroit 1969/1970, nr. 1, met afb.
Herk.: Dr. Alexander Patterson, Glasgow; James R. Mac-

kay, Glasgow; Mrs. Mary A. Winter, Bearsden, Dunbartonshire; Veil. Londen, Sotheby 27 mei 1959, nr. 135; Verzameling D. H. Cevat, St. Peter Port, Guernsey. Aangekocht met steun van de Vereniging Rembrandt, het Prins Bernhard Fonds en de Commissie voor Fotoverkoop, 1977 (inv. nr. A 4691).

Afb. 2. MATTHIAS STOMER (Amersfoort? ca. 1600–na 1650 Sicilië).
 Ecce Homo.
 Doek, 134,5 × 113 cm.
Opm.: Het schilderij moet tussen ca. 1633 en 1639 zijn ontstaan, toen Stomer in Napels verbleef.
Litt.: B. Nicolson, Stomer brought up-to-date, *The Burlington Magazine* 119 (1977), blz. 238, 241, nr. 47, afb. 10.
Herk.: Geschenk van Lila en Herman D. Shickman, New York, 1977 (inv. nr. A 4692).

Afb. 3. JAN GREGOR VAN DER SCHARDT (Nijmegen ca. 1530–na 1581) toegeschreven.
 Sol, mannenfiguur met een door zonnestralen omgeven gezicht. Brons, H. 45,7 cm.
Opm.: De figuur moet een onderdeel van een fontein geweest zijn. In het Kunsthistorisches Museum te Wenen bevindt zich een vrouwenfiguur met een door een maanschip omgeven gezicht, Luna, eveneens een fonteinfiguur, die misschien de pendant van de Sol is (cf. L. Planiscig, *Die Bronzeplastiken*, etc., *Kunsthistorisches Museum in Wien, Katalog*, Wien 1924, nr. 163, met afb.). De toeschrijving aan Van der Schardt is afkomstig van Dr. Charles Avery en Anthony Radcliffe, Victoria and Albert Museum te Londen.
Herk.: Heim Gallery, Londen. Aankoop 1977 met steun van de Commissie voor Fotoverkoop (inv. nr. 1977–24).

Afb. 4. Portretfiguur van gepolychromeerde terracotta. H. 35,5 cm, Br. 31 cm.
 KANTON, ca. 1740.
Opm.: De kop is los op het lijf gezet, wat doet vermoeden, dat de modelleur een voorraad figuren zonder kop bezat, zodat hij steeds alleen de kop behoefde te boetsen. Voor dergelijke portretfiguren zie: A. M. Lubberhuizen-van Gelder, De factorijen te Canton in de 18de eeuw, *Oud Holland* 70 (1955), blz. 162–171, afb. 4–9 en A. Staring, Chineseche Portretfiguren, *Oud Holland* 73 (1958), blz. 220–228, afb. 1–6.
Herk.: Geschenk van de Erven van Mej. J. H. Timmer te Amsterdam, 1976 (inv. nr. 1976–49).

Afb. 5. L. O. WENCKEBACH (Heerlen 1895–1962 Noordwijkerhout).
 Portret van Dr. A. Pit (1860–1944), directeur van het Nederlandsch Museum voor Geschiedenis en Kunst van 1898–1917. Brons, H. 48 cm.
 Gesigneerd en gedateerd: *W 37*.
Opm.: Een tweede exemplaar bevindt zich nog in het bezit van een dochter van de beeldhouwer.
Herk.: Mevr. L. van der Horst-Wenckebach te Amsterdam, dochter van de beeldhouwer. Aankoop 1977 (inv. nr. 1977–23).

Afb. 6. Gouden deksel van een doosje, waarvan het middelste gedeelte versierd is met een 'klapoor', een fabeldier met grote oren. Diam. 5,8 cm.
 OOST-JAVA, 14de eeuw.
Herk.: Kunsthandel Aalderink, Amsterdam. Aangekocht door de Vereniging van Vrienden der Aziatische Kunst, 1976 (inv. nr. M.A.K. 1244).

Afb. 7. Buddha-kop van leisteen.

H. 25 cm.

GANDHARA, 3de-4de eeuw.

Herk.: Kunsthandel B. J. Stein, Amsterdam. Aangekocht door de Vereniging van Vrienden der Aziatische Kunst, 1975 (inv. nr. M.A.K. 1231).

Afb. 8 en 9. Twee staande Buddha's van verguld brons. H. 18,5 en 15 cm.

CEYLON, 3de-6de eeuw of INDIA, AMARAVATI, 8ste-10de eeuw.

Opm.: Beide Buddha-beelden zijn opgegraven in Bonthain, district Bontononpo in Z.W. Celebes (nu Sulawesi geheten), waar nauwelijks sporen van de Hindu-Javaanse cultuur zijn aangetroffen. De bekendste vondst daar is de grote bronzen Buddha van Siken-deng (cat. tent. *Borobudur. Kunst en religie in het oude Java*, Amsterdam 1977, nr. 11, met afb.). Deze 'export-Buddha's' behoren tot een groep die op verschillende plaatsen in Zuidoost-Azië is gevonden, altijd zonder verdere culturele context. Dientengevolge bestaat er nogal veel verschil van mening over de herkomst en de datering van deze beelden. Sommigen beschouwen ze als sporen van de vroegste verspreiding van het Hinayana-buddhisme uit Ceylon (nu Sri Lanka geheten) van ongeveer de derde tot de zesde eeuw. Anderen rekenen de meeste van deze beelden tot de latere school van Amaravati van ongeveer de achtste tot de tiende eeuw. *Litt.:* F. D. K. Bosch, *Drie bronzen Buddha-beeldjes, Maandblad voor Beeldende Kunsten* 9 (1942), blz. 71-72, afb. 1-4 (ook het derde beeldje werd aangekocht); H. F. E. Visser, *Asiatic Art in private collections of Holland and Belgium*, Amsterdam 1948, nrs.

322, 323, pl. 188; *Catalogus Museum van Aziatische Kunst in het Rijksmuseum, Amsterdam* [1952], nrs. 221, 222; P. Dupont, A propos de deux Buddha en bronze de Celebes, *Bulletin van de Vereniging van Vrienden der Aziatische Kunst*, 3de Serie, nr. 8 (1957), blz. 121-126, afb. 1-4.

Herk.: Verz. mevr. A. Kok-Viersen, Hilversum; J. Kook (Kok), Rockingham (Australië). Aangekocht door de Vereniging van Vrienden der Aziatische Kunst, 1975 (inv. nr. M.A.K. 1232 en 1233).

Afb. 10. Hemelse dienaar met vliegenwaaier van leisteen. H. 83 cm.

ZUID-INDIA, Hoyšala, 12de eeuw.

Litt.: P. Pal, A celestial lady from Mysore, *Bulletin van de Vereniging van Vrienden der Aziatische Kunst*, 3de Serie, nr. 23 (1975), blz. 8-13, met afb.

Herk.: Kunsthandel M. Macmillan Ltd, Londen. Aankoop 1975 (inv. nr. R.A.K. 1975-4).

Afb. 11. Armstoel van beeldhouwd ebbehout met inlegwerk van ivoor.

H. 104 cm, Br. 62,5 cm, D. 71 cm.

CEYLON, ca. 1700.

Opm.: Het snijwerk vertoont naast de motieven, die karakteristiek zijn voor de zgn. School van Ceylon, zoals zee-meerminnen, zeemonsters, cherubijnenkopjes en vogels, staande met geweren bewapende Europeanen, die als stutten van de armleuningen dienst doen. Zowel het rijke inlegwerk met ivoor als het nog niet geïdentificeerde wapen op de rugleuning maken het waarschijnlijk dat deze uitzonderlijke zetel voor een bepaald doel is gemaakt.

Herk.: Kunsthandel A. C. Beeling & Zoon, Leeuwarden.

Aankoop 1976 (inv. nr. 1976-79).

Afb. 12. Pot van aardewerk met afgeronde bodem en versierd met ornament in rood op crème ondergrond.

H. 43,5 cm.

BAN CHIANG, N. O. Thailand, ca. 3000 v. Chr.

Tent.: *The Legacy of Phra Ruang, An exhibition of Thai ceramics and of ancient pottery from Ban Chieng*, Londen, Bluett & Sons, 1974, pl. A.

Herk.: Kunsthandel Aalderink, Amsterdam. Aangekocht door de Vereniging van Vrienden der Aziatische Kunst, 1975 (inv. nr. M.A.K. 1237).

Afb. 13. Pot van aardewerk met spiraalversiering in rood op crème ondergrond.

H. 33 cm.

BAN CHIANG, N.O. Thailand, ca. 3000 v. Chr.

Tent.: *The Legacy of Phra Ruang, An exhibition of Thai ceramics and of ancient pottery from Ban Chieng*, Londen, Bluett & Sons, 1974, pl. D.

Herk.: Kunsthandel Aalderink, Amsterdam. Aangekocht door de Vereniging van Vrienden der Aziatische Kunst, 1975 (inv. nr. M.A.K. 1238).

Afb. 14. Graffiguur van aardewerk, voorstellende een dienaar. Sporen van polychromie.

H. 53 cm.

CHINA, Han-dynastie (206 v. Chr.-220 n. Chr.).

Herk.: Legaat van mevr. E. F. Levie-Philips aan de Vereniging van Vrienden der Aziatische Kunst, 1976 (inv. nr. M.A.K. 1245).

Afb. 15. Kan (chih hu) van porselein, beschilderd met bloemmotieven in onderglazuurblaauw.

H. 34,5 cm.

CHINA, begin 15de eeuw.

Opm.: De tuit, die verloren ging, is in niet geheel juiste vorm bijgemaakt.

Herk.: Veil. Londen, Sotheby 8/9-7-1974, nr. 200, met afb. in kleuren; Kunsthandel Refuge, Amsterdam-Diepenveen. Aankoop 1975 (inv. nr. R.A.K. 1975-5).

Afb. 16. Delen van een theeservies van porselein, beschilderd met landschappen in bietenrood.

H. melkkan 15,7 cm, H. theebus 12,1 cm, H. theepot 12,5 cm.

LOOSDRECHT, ca. 1770-75.

Alleen de theebus is gemerkt: M: ol en L48³ ingegrift, in het deksel M.O.L. in onderglazuurblauw.

Opm.: De vormen en de ingegrifte merken op de overige stukken zouden erop kunnen wijzen, dat dit servies, op de theebus na, nog in de Weesper fabriek werd gevormd. Het servies bestaat uit een theepot, een melkkan, een suikerpot, een theebus, een spoelkom, een pattiapan en twaalf koppen en schotels (zonder oor).

Herk.: Fam. Streefkerk; mevr. M. G. Schuller-Streefkerk, Amstelveen; A. J. Schuller, Nijmegen. Aankoop met gelden van de Belpoort Familienstiftung te Zürich, 1977 (inv. nr. 1977-20).

Afb. 17. Twee vazen van aardewerk, beschilderd met geraniums in groen, bruin en grijszwart.

H. 45,5 cm.

GOUDA, Plateelbakkerij Zuid-Holland, ca. 1910. Gemerkt: Made in Zuid-Holland en fabrieksmerk met links p/a en rechts C. J. v M. Ingegrift modelnr. 5012.

Opm.: Voor een vaas van gelijke vorm, maar met ander decor zie: E. Gysling-Billeter, *Objekte des Jugendstils aus der Sammlung des Kunst-*

gewerbemuseums Zürich, Bern 1975, nr. 413, met afb.

Herk.: Veil. Amsterdam, Sotheby-Mak van Waay 22/6-9/7-1976, nr. 1626. Aankoop 1976 (inv. nr. 1976-47).

Afb. 18. Vaas van glas, versierd in etstechniek en met rood, zwart en goud email. H. 34 cm.

Nancy, DAUM frères, ca. 1900. Gemerkt in goud: Daum, lotharings kruis, Nancy.

Opm.: Op de op de afb. niet zichtbare zijde bevindt zich een landschap in zwart email.

Herk.: Mevr. J. Rajlich-Hanusova, Den Haag. Aankoop 1977 (inv. nr. 1977-3).

Afb. 19. Vaas van zwart glas, versierd met roggen in reliëf, deels met goud gehooft. H. 21,4 cm.

Parijs, Maurius-Ernest SABINO, ca. 1925. Gemerkt in goud: Sabino Paris.

Herk.: Mevr. J. Rajlich-Hanusova, Den Haag. Aankoop 1977 (inv. nr. 1977-6).

Afb. 20. Vaas van kleurloos glas, met in de glasmassa opgesloten paarse stukjes glas. H. 24,2 cm, Diam. 20,3 cm.

LEERDAM unica, door A. D. COPIER, 1925. Gemerkt: "LEERDAMUNICA" 726 A. D. COPIER 1925.

Tent.: *Leerdam Unica*, Düsseldorf-Rotterdam 1977, nr. 4, met afb.

Herk.: Mevr. J. Rajlich-Hanusova, Den Haag. Aankoop 1977 (inv. nr. 1977-1).

Afb. 21. Vaas van glas met ossebloedkleurige 'Überfang' met goud.

H. 25,2 cm.

LEERDAM unica, door C. J. LANOOPY, 1928/29. Gemerkt: LEERDAM UNICA C. J. Lanoooy E54.

Tent.: *Leerdam Unica*, Düsseldorf-Rotterdam 1977, nr. 58, met afb.

Herk.: Verz. P. Terwen, Leiden. Aankoop 1976 (inv. nr. 1976-6).

Afb. 22. DOMENICO DEL BARBIERE, genaamd DOMENICO FIORENTINO (Florence tussen 1501 en 1506-tussen 1565 en 1576 Troyes).

Fama.

Ets, 404 × 268 mm.

Opm.: De toeschrijving aan Barbieri wordt - ondanks het monogram DB (deze laatste letter in spiegelbeeld) - niet algemeen aanvaard. De voorstelling van Fama met de twee mannelijke figuren links en rechts beneden is ongewoon. De figuur draagt twee vaantjes met het woord PHAMA.

Herk.: Kunsthandel Lucien Goldschmidt, New York. Aankoop uit het F. G. Wallerfonds, 1977 (inv. nr. '77: 154).

Afb. 23. FRANÇOIS DE CUVILLIÉS JR. (München 1731-1777 München).

Fantasie bouwwerken.

Ets, 226 × 297 mm.

Opm.: Deze prent behoort tot het *Recueil de diverses pièces d'amortissements, inventées par F. de Cuvilliers fils en 1771, et gravées par lui*.

Herk.: Kunsthandel Christopher Mendez, Londen. Aankoop uit het F. G. Wallerfonds, 1976 (inv. nr. '76: 259).

Afb. 24. JEAN FRANÇOIS MILLET (Gruchy 1814-1875 Barbizon). De arenleesters.

Ets, 190 × 252 mm.

Opm.: Van dit onderwerp heeft Millet verscheidene tekeningen gemaakt en een schilderij dat zich in het Louvre te Parijs bevindt.

Herk.: Kunsthandel Craddock & Barnard, Londen. Aankoop uit het F. G. Wallerfonds, 1976 (inv. nr. '76: 217).

Afb. 25. LUIS PARET Y ALCÁZAR (Madrid 1746-1799).

Zittende gitaarspeelster en staande rokende man in een interieur.

Pen in zwart, penseel in grijs, 344 × 254 mm. Rechts onder inscriptie: *L. Paret del. matriti*.
Herk.: Kunsthandel Victor D. Spark, New York. Aankoop 1977 (inv. nr. 1977: 1).

Afb. 26. CORNELIS PRONK
Portret van Lambert ten Kate.
(Amsterdam 1691–1759).
Zwart krijt en potlood, 93 × 59 mm.

Opm.: Lambert Hermansz. ten Kate (1674–1731) was taalgeleerde, taalhistoricus, kunstkenner en estheticus. Hij bezat een belangrijke verzameling, vooral van tekeningen, die op 16 juni 1732 te Amsterdam werd geveild.

Herk.: Veil. Amsterdam, Sotheby-Mak van Waay 21.III.1977, nr. 179. Aankoop 1977 (inv. nr. 1977: 17).

Afb. 27. BERNARD WILLEM WIERINK (Amsterdam 1856–1939).
Ontwerp en illustraties voor fol. vi van *Van den Vos Reinaerde*. Reinaert als kluisenaar met een brief bij Canteclaer en zijn gezin.
Potlood, gekleurd krijt, aquarel, pen en penseel in bruin; de voorstellingen op grijs papier, opgeplakt, 330 × 243 mm.

Opm.: Een van 24 ontwerpen met illustraties voor *Van den Vos Reinaerde*, die in 1910 in litho verscheen.

Herk.: Veil. Amsterdam, De Zon 7.XII.1967, in nr. 5378. Aankoop 1976 (inv. nr. 1976: 138).

Afb. 28. LOUIS JOHANNES KLEYN (Loosduinen 1817–1897 Den Haag).

Begroeid dal met een hoge rots en een beek.

Potlood, pen in bruin, penseel in bruin en grijs, 390 × 280 mm.

Opm.: De tekening is, ^ztesamen met nog drie tekeningen van L. J. Kleyn, een tekening van P. P. Siedges en een van J. G. Vermeulen, afkomstig uit de nalatenschap van de kunstenaar.

Herk.: Geschenk van Prof. Mr. A. Kleyn, Doorwerth, 1977 (inv. nr. 1977: 10).

3

4

5

6

7

8

9

12

13

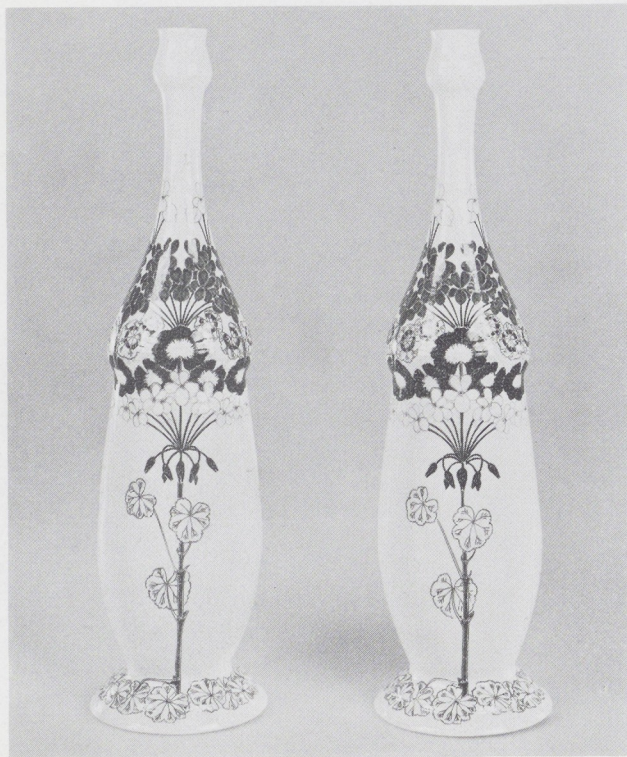
14

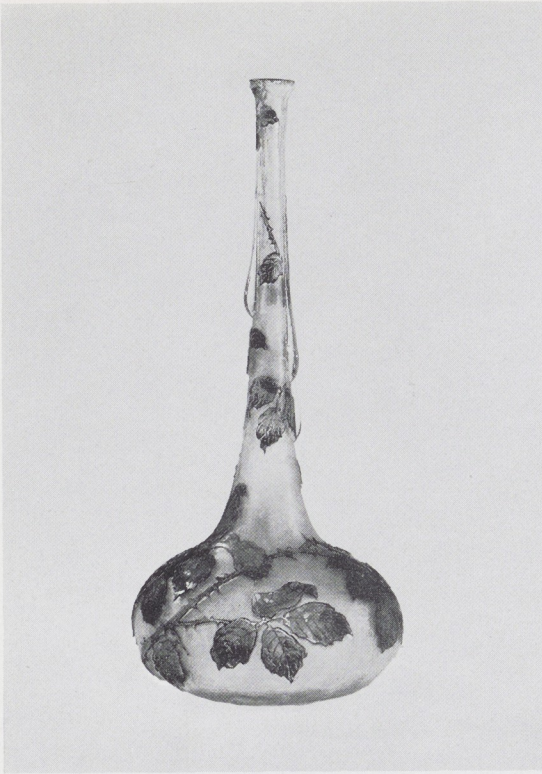
15

16

17

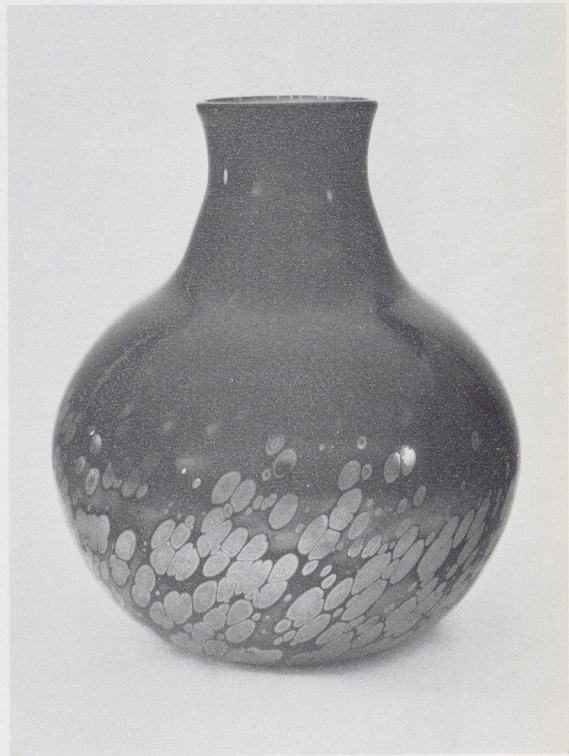
18

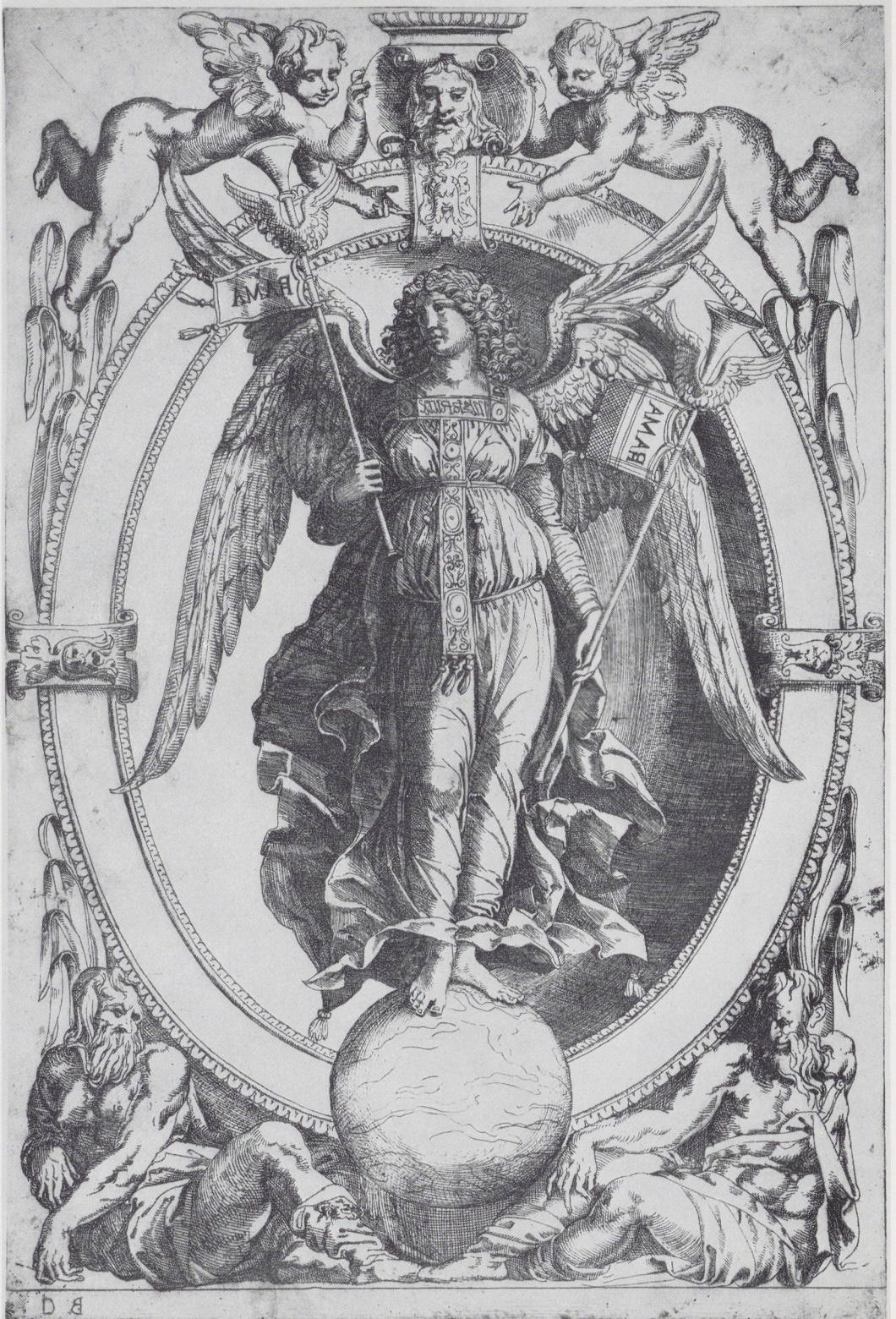
19

20

21

23

24

26

27

Summaries

REMBRANDT'S MUSICAL PARTY, A VANITAS ALLEGORY

BY LAURENS J. BOL

Rembrandt's *Musical Party* (*Bulletin* 1977, 1, pp. 24–5) must surely be based on the text in Ecclesiastes 2:8: 'I gat me men singers and women singers, and the delights of sons of men, as musical instruments, and that of all sorts . . . and, behold, all was vanity and vexation of spirit'. The painting shows a young woman singing to the accompaniment of harp and viola da gamba, while the attentive listening attitude of the old woman also indicates that music is being performed. As always with Biblical subjects, Rembrandt has costumed his figures to give the composition an *antiecq* air, while the painting of Lot on the wall is also rich in symbolism.

The *vanitas* theme of the main motif is further accentuated by such well-known *vanitas* symbols as the silver beaker, the box on the table (probably a jewel box with a mirror in the lid) and the books of both frivolous and scholarly content. We may think here of a poem of 1659 by the Veere poet

Cornelis Udemans (Note 2), where paintings themselves are regarded as vanity in a much stronger sense than in Pascal's famous dictum (Note 4).

CORNELIS APOSTOOL (1762–1844), CULTURAL OFFICIAL

BY MICHIEL JONKER

A survey of the career and ideas of Cornelis Apostool, who played quite an important role in several aspects of cultural life, serves to throw some light on the relationship between the government and the visual arts in the Netherlands in the first half of the 19th century (Note 1). Apart from the delays they sometimes occasioned in the payment of his salary, he seems to have coped effortlessly with the great political changes of his day, a period which also saw important changes in the organization of the visual arts. These have mostly been neglected in general studies of art policy (Note 3), although specific aspects of this period, such as the role of Louis Napoleon (Note 4) and the history of various institutions (Note 5), have been well covered.

BIOGRAPHY

In addition to archival material, a manuscript biography of Apostool in the Amsterdam University Library (Note 8) is an important source for information on his life up to 1824. He was born in Amsterdam in 1762 as a member of an originally Mennonite family of merchants, manufacturers and preachers. After being educated by a French schoolmaster in Delft, he was apprenticed in a gold and silversmiths' shop in Rotterdam. From 1784 to 1786 he was a pupil of the landscape painter Hendrik Meyer (1738–93) at the Amsterdam Drawing Academy and in 1786 he went with Meyer to England to earn his living by art or trade. About 80 aquatints by him are known from the period 1790–5, in various series and mostly after other masters (Fig. 2). Later on he only drew and painted intermittently for relaxation (Figs. 4–6), but his practical experience in art enabled him to consort with artists on an equal footing. In the extremely troubled years around 1800 he held various diplomatic posts in